

Dönem : 2
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 84

Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği hakkında 100 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Çalışma komisyonları raporları (1/78)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 111/6248

15 . 12 . 1965

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 21 . 7 . 1965 tarihli ve 71 - 111/3383 sayılı yazımız.

Seçim döneminin sona ermesi dolayısıyla sonuçlandırılmayıp, İçtüzüğün 69 ncu maddesi gereğince hükümsüz kalmış bulunan ve listenizin 12004 sırasında kayıtlı «Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği hakkında 100 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı»nın tekrar görüşülmesine müsaadelerini rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 111/3383

21 . 7 . 1965

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 17 . 7 . 1965 tarihinde kararlaştırılan «Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği hakkında 100 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Suad Hayri Ürgüplü
Başbakan

GEREKÇE

Eşit değerde iş için erkek ve kadın arasında ücret eşitliği hakkında 100 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi, üyesi bulunduğumuz Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının 1951 Haziran ayında Cenevre'de yaptığı 34 ncü Milletlerarası Çalışma Konferansında kabul edilmiş ve bu tarihe kadar, Teşkilâtın üyesi bulunan aşağıdaki 46 memleket tarafından onaylanmıştır.

Cezayir, Avusturya, Arnavutluk, Arjantin, Belçika, Brezilya, Bulgaristan, Beyaz - Rusya, Çin, Kolombiya, Kostarika, Küba, Çekoslovakya, Danimarka, Dominik Cumhuriyeti, Ekvator, Finlandiya, Fransa, Gabon, Federal - Almanya, Guatemala, Haiti, Honduras, Macaristan, İzlanda, Hindistan, Endonezya, Irak, İtalya, Fildişi Sahili, Libya, Malagazi Cumhuriyeti, Meksika, Peru, Filipin, Polonya, Romanya, Senegal, İsveç, Norveç, Panama, Suriye, Ukranya, Rusya, B. Arap Cumhuriyeti, Yugoslavya.

Diğer taraftan, üyesi bulunduğumuz Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı ile Avrupa Konseyi, Sözleşmeyi henüz onaylamamış olan üye memleketlere, onu en yakın bir zamanda onaylamalarını tavsiye etmiş bulunmaktadır.

Esas hükümleri ilk dört maddede belirtilmiş olan Sözleşme, birinci maddede, Sözleşmede «ücret» ve «esit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği» deyimleriyle ne kastedildiğini belirttikten sonra, onu onaylayan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinin :

a) Esit değerde işlerde çalışan kadın ve erkek işçiler arasında ücret bakımından fark gözetilmemesi prensibini, milli mevzuat, toplu sözleşme, milli mevzuatla kurulan bir asgari ücret tesbit düzeni yoluyla teşvik ve bu prensibin, üye memlekette yürürlükte bulunan usullerle telifi kabil olduğu nisbette bütün işçilere uygulanmasını temin etmelerini;

b) Bu prensibin uygulanmasını kolaylaştıracağına inanılması halinde, işlerin objektif bir şekilde değerlendirilmesini teşvik için tedbirler almalarını öngörmekte ve,

c) Bu değerlendirmede takibedilecek usullerin tâyinini, ücret hadlerinin tesbiti yetkili makamlara veya, ücret hadlerinin toplu sözleşmelerle tesbit edildiği hallerde, bu sözleşmenin taraflarına bırakmaktadır.

Yapılan incelemeler sonucunda, sözleşmenin yukarıda özetlenen esas hükümlerinin, yürürlükte bulunan mevzuat ve tatbikatımızla mutabakat halinde olduğu görülmüştür. Gerçekten, İş Kanununu değiştiren 5518 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile «ayrı işlerde ve eşit verimle çalışan kadın ve erkek işçilere cinsiyet ayrılığı sebebiyle farklı ücret verilemez» hükmünü koymuş ve 6 ncı maddesi bu hükmü ceza müeyyidene bağlamıştır. Tatbikat da kanunun koyduğu bu prensip çerçevesi içinde cereyan etmektedir. Nitekim, asgari ücret tesbit edilirken aynı işi aynı verimle yapan kadın ve erkek işçiler arasında bir tefrik yapılamadığı gibi, toplu iş sözleşmelerinin ücretlere ait hükümleri de bu genel prensibe uygun olarak kaleme alınmakta ve esasen aksi kanuna aykırı olacağından muteber sayılmıyacağı aşikâr bulunmaktadır.

Yukardaki izahattan da anlaşılacağı üzere, mevzuat ve tatbikatımız sözleşme hükümlerine uygun olduğundan, Sözleşmenin Hükümetimizce de onaylanması uygun görülmüştür.

Dışişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

Esas No. : 1/78

Karar No. : 6

25 . 2 . 1966

Yüksek Başkanlığa

«Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği hakkında 100 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi» nin onaylanmasının uygun olduğuna dair olan kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü.

Tümü üzerinde cereyan eden görüşmeler neticesinde, gerekçede etraflıca belirtilen hususlar, ilgili temsilcilerin vermiş oldukları tamamlayıcı izahat sonunda, tasarı, Komisyonumuzca da müspet mütalâa edilerek aynen kabul edilmiştir.

M. Meclisi

(S. Sayısı : 84)

Havalesi gereğince Çalışma Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı

Sivas
Seyfi Kurtbek
Balıkesir
Mesut Ozansü
İstanbul
Fuad Sirmen
Kayseri
Turhan Feyzioğlu

Sözcü

Çanakkale
Muammer Baykan
Bursa
Nilüfer Gürsoy
İstanbul
Mehmet Yardımcı
Kocaeli
Nihat Erim

Adana

Kasım Gülek
Diyarbakır
Recai Iskenderoğlu
İzmir
Settar İkset
Mardin
Rifat Baykal

Aydın

Yüksel Menderes
Hatay
Sabahattin Adalı
İzmir
Şinasi Osma
Ordu
Feridun Cemal Erkin

Urfa

Behice Boran

Çalışma Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Çalışma Komisyonu
Esas No.: 1/78
Karar No.: 9

5 . 3 . 1966

Yüksek Başkanlığa

«Eşit değerlerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği hakkında 100 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi» nin onaylanmasının uygun bulunduğu dair olan kanun tasarısı, 25 . 2 . 1966 tarihinde Dışişleri Komisyonu raporu ile birlikte Komisyonumuza havale olunmakla ilgili bakanlıklar temsilcileri de hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Tümü üzerinde cereyan eden görüşmeler neticesinde gerekçede sarahaten belirtilen hususlar, ilgili bakanlıklar temsilcilerinin vermiş oldukları mütemmim izahat sonunda, kanun tasarısı Komisyonumuza da yerinde görülerek aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun yüce tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Çalışma Komisyonu

Başkanı
İstanbul
Kaya Özdemir
Ankara
Hasan Türkay
İstanbul
Mustafa Ertuğrul

Sözcü

Burdur
Faik Kırbashlı
Ankara
Rıza Kuas
İzmir
Enver Turgut

Kâtip

Kars
Sevinç Düşünsel
Bilecik
İsmail Selçuk Çakıroğlu
İzmir
Şeref Bakışık

Afyon

A. İhsan Ulubahşi
Erzurum
İ. Hakkı Yıldırım
Samsun
N. Kemal Tülezoğlu

Trabzon

Ahmet Çebi

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

«Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği hakkında 100 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi» nin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının 1951 yılında Cenevre’de yaptığı 34 ncü Genel Konferansta kabul edilmiş olan «Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği hakkında 100 sayılı Sözleşme» nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükmünü Bakanlar Kurulu yürütür.

17 . 7 . 1965

Başbakan <i>S. H. Ürgüplü</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>S. Demirel</i>	Devlet Bakanı <i>H. Ataman</i>	Devlet Bakanı <i>M. Altınsoy</i>
Devlet Bakanı <i>Ş. İnal</i>	Adalet Bakanı <i>İ. Baran</i>	Millî Savunma Bakanı <i>H. Dınçer</i>	İçişleri Bakanı <i>İ. H. Akdoğan</i>
Dışişleri Bakanı <i>H. Işık</i>	Maliye Bakanı <i>İ. Gürsan</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>C. Bilgehan</i>	Bayındırlık Bakanı <i>O. Alp</i>
Ticaret Bakanı <i>M. Zeren</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>F. Sükan</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>A. Topalođlu</i>	Tarım Bakanı <i>T. Kapanlı</i>
Ulaştırma Bakanı <i>M. San</i>	Çalışma Bakanı <i>İ. S. Çağlayangil</i>	Sanayi Bakanı <i>A. N. Erdem</i>	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı <i>M. Turgut</i>
Turizm ve Ta. Bakanı <i>Ö. Z. Dorman</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>R. İskenderoğlu</i>	Köy İşleri Bakanı <i>S. Öztürk</i>	

Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği hakkında 100 sayılı Sözleşme

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'de toplantıya davet edilecek orada 6 Haziran 1951 tarihinde otuzdördüncü toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin yedinci maddesini teşkil eden, eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği prensibi ile ilgili çeşitli tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

Bin dokuzyüz ellibir Haziran ayının işbu yirmidokuzuncu günü, eşit ücrete dair 1951 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder:

Madde - 1.

Bu sözleşme bakımından:

(a) «Ücret» deyimi, işçinin çalıştırılması nedeniyle işveren tarafından kendisine nakdî veya aynı olarak doğrudan doğruya veya bilvasita ödenen normal, kök veya asgari ücret veya aylıkla sağlanan bütün diğer menfaatleri içine alır;

(a) «Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği» deyimi, cinsiyet esasına dayanan bir ayırım gözetmeksizin tesbit edilmiş bulunan ücret hadlerini ifade eder.

Madde - 2.

1. Her üye, ücret hadlerinin tesbitiyle ilgili olarak yürürlükte bulunan usullere uygun yollardan, eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği prensibini teşvik ve bu prensibin bütün işçilere uygulanmasını, sözü edilen usullerle telifi kabil olduğu nisbette temin edecektir.

2. Bu prensip:

- a) Millî mevzuat,
- b) Mevzuatla kurulmuş veya tanınmış her hangi bir ücret tesbit düzeni,
- c) İşverenlerle işçiler arasında yapılan toplu sözleşmeler, veya
- d) Bu çeşitli usullerin birleştirilmesi yoluyla uygulanabilir.

Madde - 3.

1. Bu sözleşme hükümlerinin uygulanmasını kolaylaştıracak mahiyette olduğu hallerde, ihtiva ettikleri ameliyeler esas alınmak suretiyle, işlerin objektif bir şekilde değerlendirilmesini teşvik için tedbirler alınacaktır.

2. Bu değerlendirmede takibedilecek usuller, ücret hadlerinin tesbitine yetkili makamlar tarafından veya ücret hadlerinin toplu sözleşmelere göre tesbit edilmesi halinde, bu sözleşmelere taraf olanlara kararlaştırılabilir.

3. Bu şekilde objektif bir değerlendirme neticesinde, yapılacak işlerde tesbit edilen farklara, cinsiyet gözetilmeksizin tekabül eden, ücret hadleri arasındaki farklar eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği prensibine aykırı sayılamaz.

Madde - 4.

Her üye, işbu sözleşme hükümlerinin tatbik mevkiine konulması amacıyla ilgili işçi ve işveren teşekkülleriyle uygun yollardan işbirliği yapacaktır.

Madde - 5.

Bu sözleşmenin resmî onay belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde - 6.

1. Bu sözleşmede ancak onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.
2. Bu sözleşme, iki üyenin onay belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.
3. Daha sonra bu sözleşme, onu onaylayan her üye için onay belgesi tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde - 7.

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 nci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek olan beyanlar şu hususları bildirecektir:
 - a) İlgili üyenin, sözleşme hükümlerinin hiçbir değişiklik yapılmadan uygulanacağını taahhüdü olduğu ülkeler;
 - b) Sözleşme hükümlerinin değişiklikler yapılarak uygulanacağını taahhüdü olduğu ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;
 - c) Sözleşmenin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde sözleşmenin uygulanamamasının sebepleri;
 - d) Haklarındaki kararını, vaziyetin daha etraflıca tetkikine kadar mahfuz tuttuğu ülkeler.
2. Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendlerinde sözü edilen taahhütler onaylamanın ayrılmaz kısımları sayılacak ve onaylama kuvvetini haiz olacaktır.
3. Her üye, bu maddenin 1 nci fıkrasının (b), (c) ve (d) bendleri gereğince daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazi kayıtların hepsinden veya bir kısmından, yeni bir beyanla vazgeçebilecektir.
4. Her üye, 9 ncu madde hükümlerine uygun olarak bu sözleşmenin feshedebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki her hangi bir beyanın hükümlerini başka her hangi bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki halihazır vaziyeti bildiren yeni bir beyan gönderilecektir.

Madde - 8.

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 nci maddesinin 4 ve 5 nci fıkraları gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilen beyanlar sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede değişikliklerle mi, yoksa değişiklik yapılmadan mı uygulanacağını belirtecektir; sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydıyla uygulanacağını bildirdiği zaman, bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu açık olarak gösterecektir.
2. İlgili üye, üyeler veya milletlerarası makam, daha evvelki bir beyanla bildirilen, değişikliğe başvurma hakkından daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazgeçebilir.
3. İlgili üye, üyeler veya milletlerarası makam 9 ncu madde hükümlerine uygun olarak, bu sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki her hangi bir beyanın hükümlerini başka her hangi bir bakımdan değiştiren ve sözleşmenin uygulanması bakımından halihazır vaziyeti bildiren yeni bir beyan gönderebilir.

Madde - 9.

1. Bu sözleşmeyi onaylayan her üye onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.
2. Bu sözleşmeyi onaylamış olup da, onu bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde - 10.

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama beyan ve fesihlerin tescil olunduğunu Teşkilâtın bütün üyelerine bildirecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen sözleşmenin ikinci onay belgesinin tescil olunduğunu teşkilât üyelerine bildirirken, bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında teşkilât üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde - 11.

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddelere uygun olarak tescil etmiş olduğu bütün onaylama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 nci maddesine uygun olarak tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde - 12.

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her seferinde, bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu genel konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi meselesinin konferans gündemine alınması lüzumu hakkında karar verecektir.

Madde - 13.

1. Konferansın bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 9 ncu maddede nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kaydı ve şartıyla, bu sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu sözleşme üyelerin onaylamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için herhalde şimdiki şekil ve muhtevasiyle muteber olmakta devam edecektir.

Madde - 14.

Bu sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede muteberdir.